

**Eestikeelses koolis on teisekeelses
õpilased? – ei, eestikeelses koolis on
erinevaid õpilasi!**

Aaro Toomela

kultuuri- ja neuropsühholoogia professor
Tallinna Ülikool, Psühholoogia Instituut

2 teineteist täiendavat asjassepuutuvat uuringut

Eesti põhikooli efektiivsuse uuring:

* Kestus: 2006-2009

* Uuritavad: esinduslik valim koole (29):

*suured-väikesed, linnas-maal, erinevad
õpetamisfilosoofiad jne;*

*Kõik osalema nõustunud 3. klassi õpilased
(N=790), õpetajad, vanemad, koolikeskkond*

** Arengulisus: longituuduuring, samad lapsed
3., 4. ja 5. klassis*

* Uurimismeetod: mitmekülgne (vt. hiljem)

* Andmete interpreteerimine: isikukeskne

Muukeelne laps Eesti koolis:

* *Kestus:* 2009-2011 + 2012-2014

* *Uuritavad:* 9 vene- ja 10 eestikeelset kooli, kus rohkem muukeelseid lapsi;

Kõik osalema nõustunud 3. klassi õpilased ($N=939$), õpetajad, vanemad, koolikeskkond

* *Arengulisus:* longituuduuring, samad lapsed 3., 4., 5., 6. (ja 7.) klassis

* *Uurimismeetod:* mitmekülgne

* *Andmete interpreteerimine:* isikukeskne

Uurimismeetodi(te)st

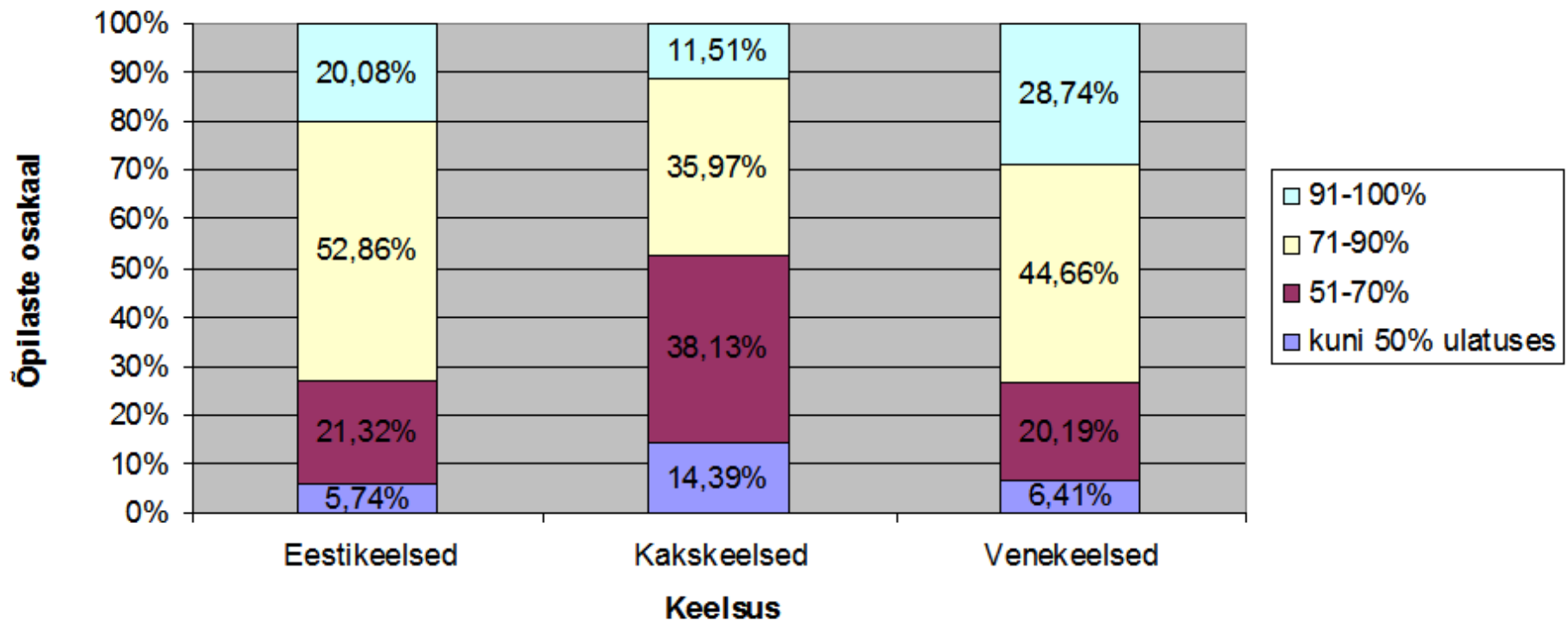
* *Teooriast*: Areng toimub inimese ja tema keskkonna vastasmõjus → uurima peab inimest, keskkonda ja nende suhet

- * *Meie uurisime*: - akadeemiline edukus
- tunnetusprotsessid (mälu, tajus, mõtlemine, emotsioonid, motivatsioon, planeerimine)
  - tervikuomadused (isiksus, väärtused, hoiakud)
  - õpetaja (meetodid, hoiakud, teadmised)
  - vanemad (kodukeskkond, hoiakud, väärtused)
  - individ-keskkond suhe (heaolu, sotsiaalsed suhted, areng erinevates õpikeskkondades)

Mõned kasulike järeldusteni viivad tulemused

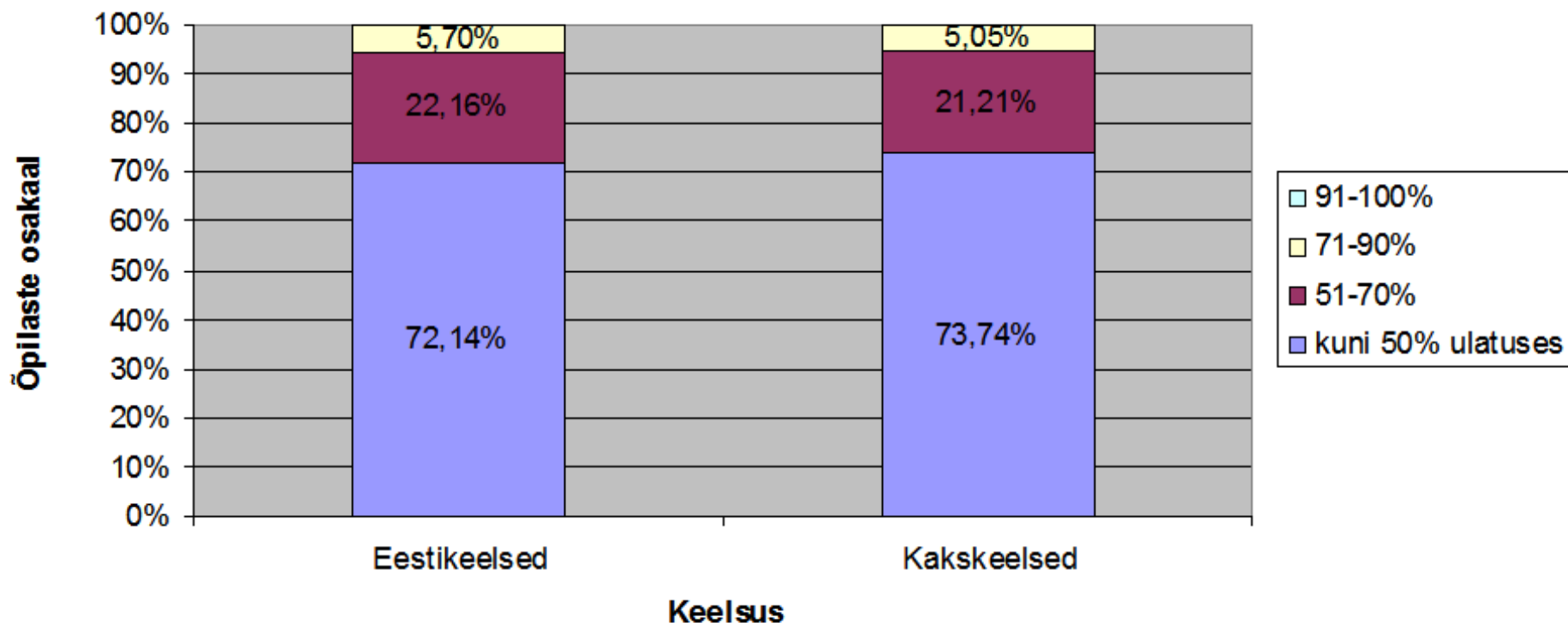
(1) Õppekava täitmine on võimatu kõigile, võõras keeles õppijatele aga eriti:

3. klassiks omandatud matemaatika teadmised

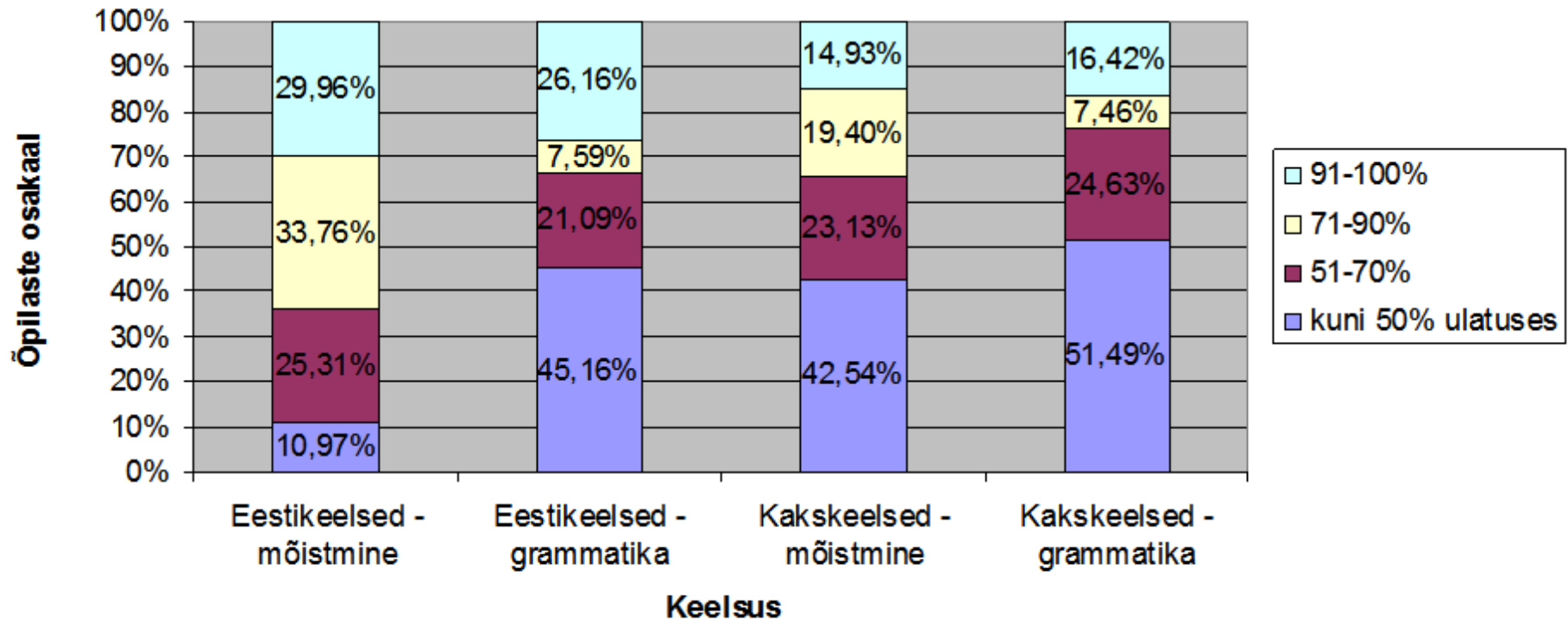
(3) Eestikeelses koolis erinevused keelerühmade vahel vähenevad aja jooksul – vähemalt mõnes aines:

6. klassiks omandatud matemaatika teadmised

(4) Vene kodukeelega lastel on suuremaid raskusi formaalse grammatika ja vähem keele mõistmisega:

3. klassiks omandatud eesti keele teadmised

(A) Kõik need tulemused osutavad, et raskusi on vaid osadel teisekeelsetest õpilastest; emakeeles õppivate laste hulgas on hulk neid, kes võõrkeeles õppijatele alla jäävad – ja seda ka eesti keeles!!

(1) Näiteks matemaatika taset kodukeel üldise vaimse võimekuse arvestamisel ei erista:

Sõltuv muutuja	Matemaatika test		
	4.kl	5.kl	6.kl
	β	β	β
Baas IQ 3kl	.32**	.31**	.36**
Kodukeel	.09	.10	.04
N	323	316	196
F	21.41**	19.93**	15.01**
vabadusastmed	2, 320	2, 313	2, 193
R	.34	.34	.37
Seletusmäär %	11.80%	11.30%	13.46%

(2) Eesti keele oskuses – ootuspäraselt – eristab:

Sõltuv muutuja	Eesti keele oskus: mõistmine ja grammatika					
	Mõistm. 4.kl	Gramm. 4.kl	Mõistm. 5.kl	Gramm. 5.kl	Mõistm. 6.kl	Gramm. 6.kl
	β	β	β	β	β	β
Baas IQ 3kl	.26**	.35**	.23**	.30**	.24**	.34**
Kodu- keel	.43**	.15*	.32**	.12*	.17*	.30**
N	325	325	312	312	224	224
F	61.59**	29.63**	32.51**	20.21**	12.18**	33.68**
Vabad. astmed	2, 322	2, 322	2, 309	2, 309	2, 221	2, 221
R	.53	.39	.42	.34	.32	.48
Seletus- määr %	27.69%	15.54%	17.38%	11.57%	9.93%	23.36%

(3) Lapse omaduste kõrval on oluline ka klassikeskkond:

* madala võimekusega vene kodukeelega laste tase on üle ootuste hea, kui klassi keskmine vaimse võimekuse tase on ühtlaselt madal;

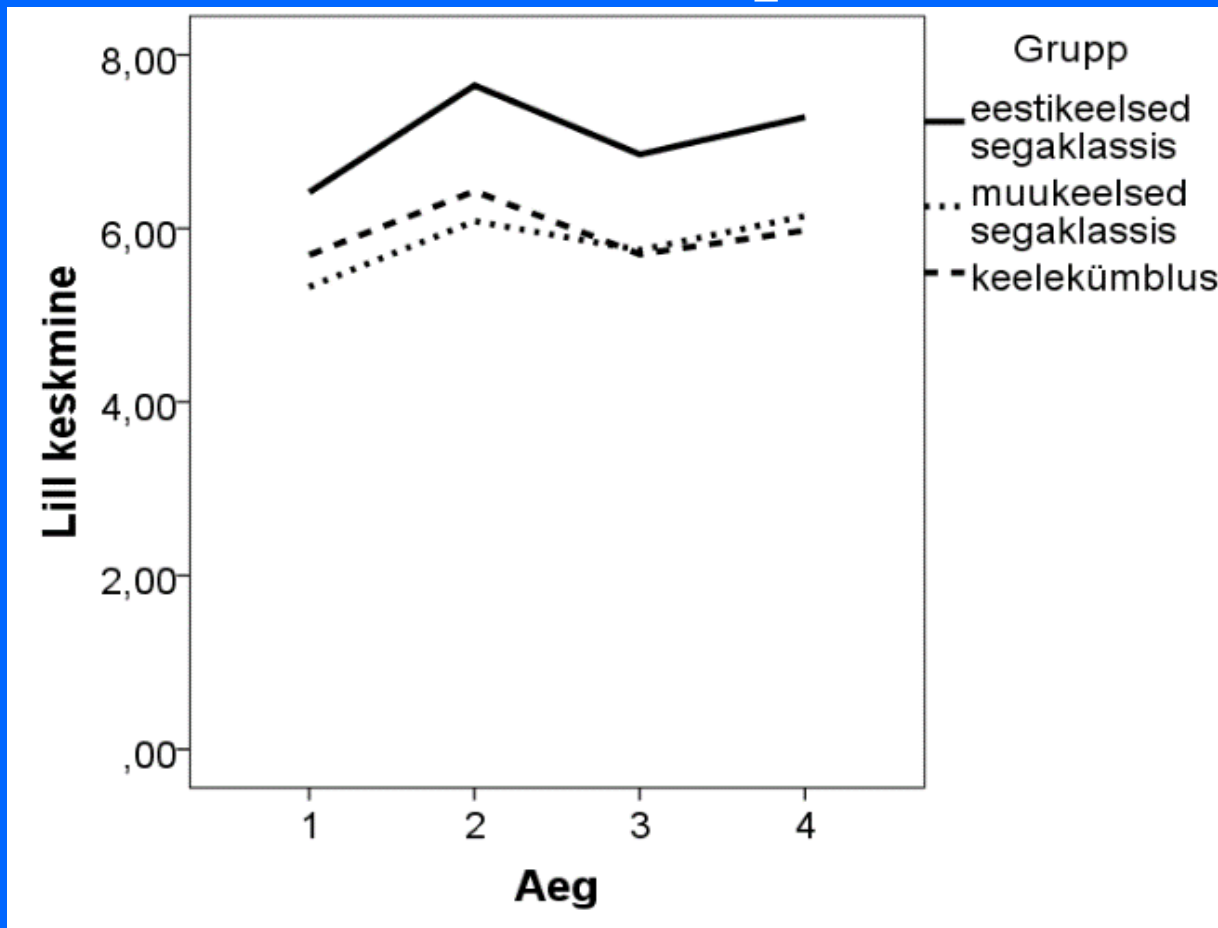
... Samas keskpärase vaimse võimekusega vene kodukeelega laste tulemused on ootustest madalamad

* heterogeensetes klassides paistab teisekeelsetel keskmise vaimse võimekusega lastel areng toimuvat ootuspäraselt, kuid kõrge vaimse võimekusega teisekeelsete areng on alla ootuste

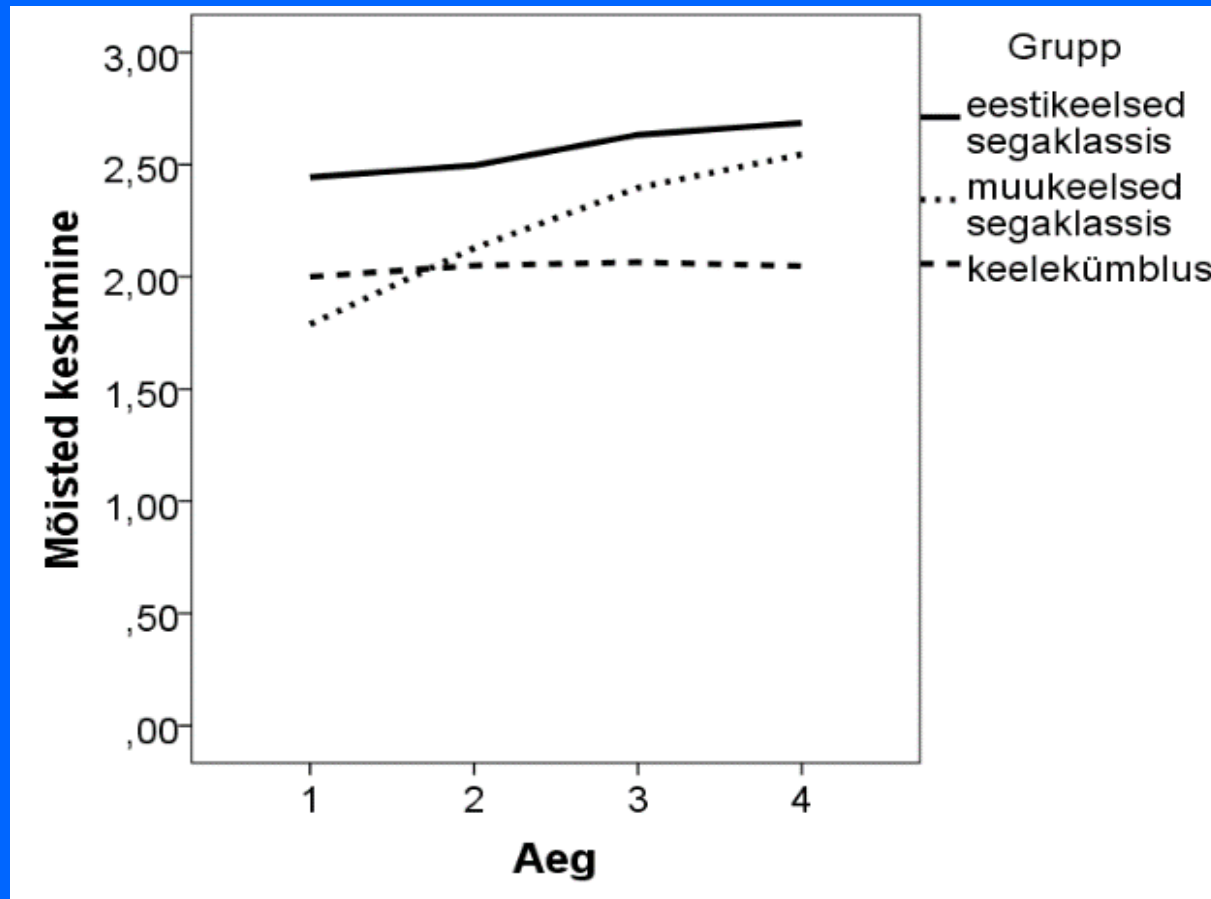
**(B) Me saame üles leida omadusi, mis
eristavad (teisekeelsete) õpilaste
arengumustreid – nende tunnuste hulgas on
nii õpilast kui tema arengukeskkonda
iseloomustavaid tegureid**

(1) Eesti keele mõistmine ja kasutamine sega- ja keelekümbelusklassis:

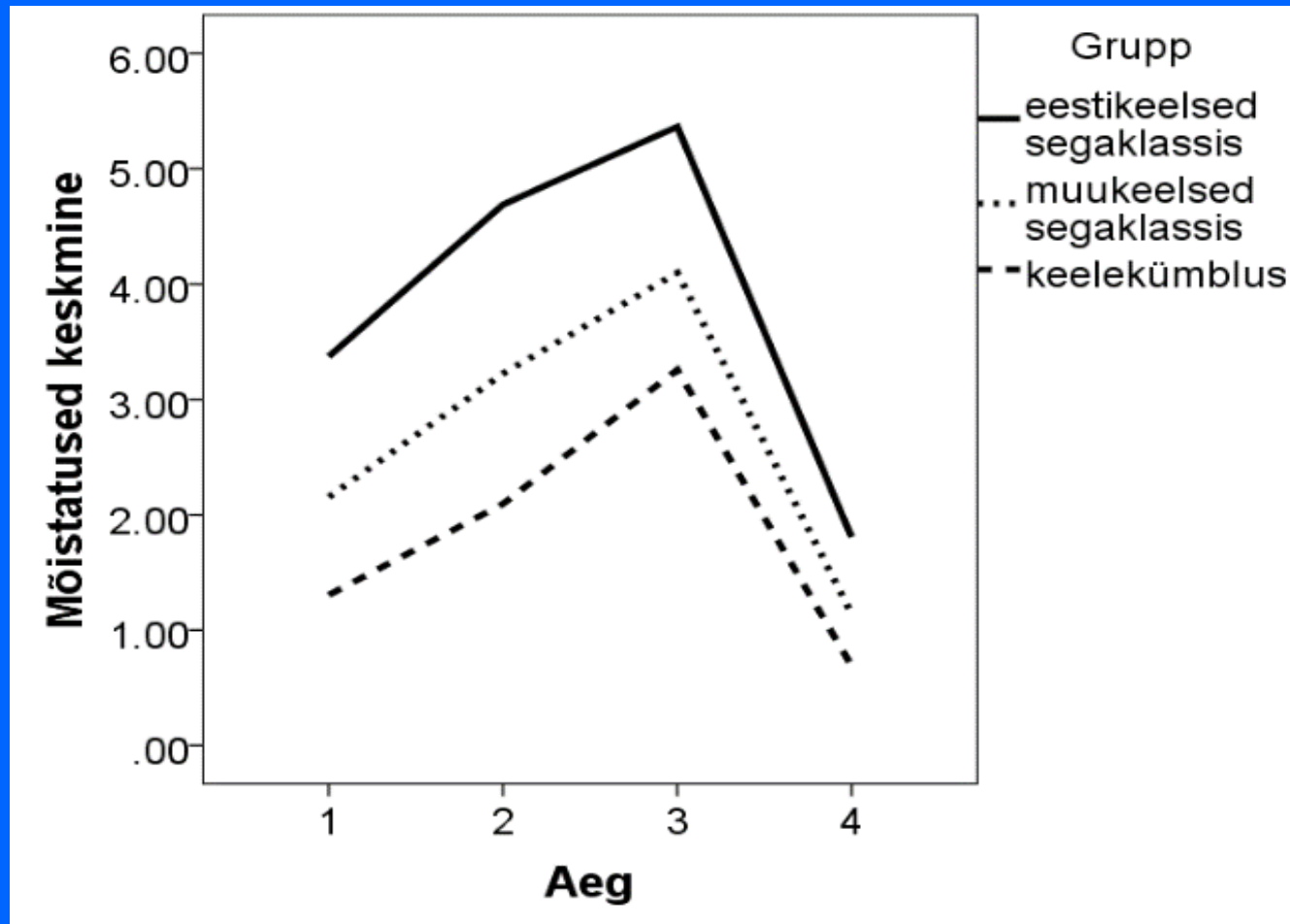
1. Ruumisuhteid väljendav keel: segaklassi ja KK vahel olulisi erinevusi pole

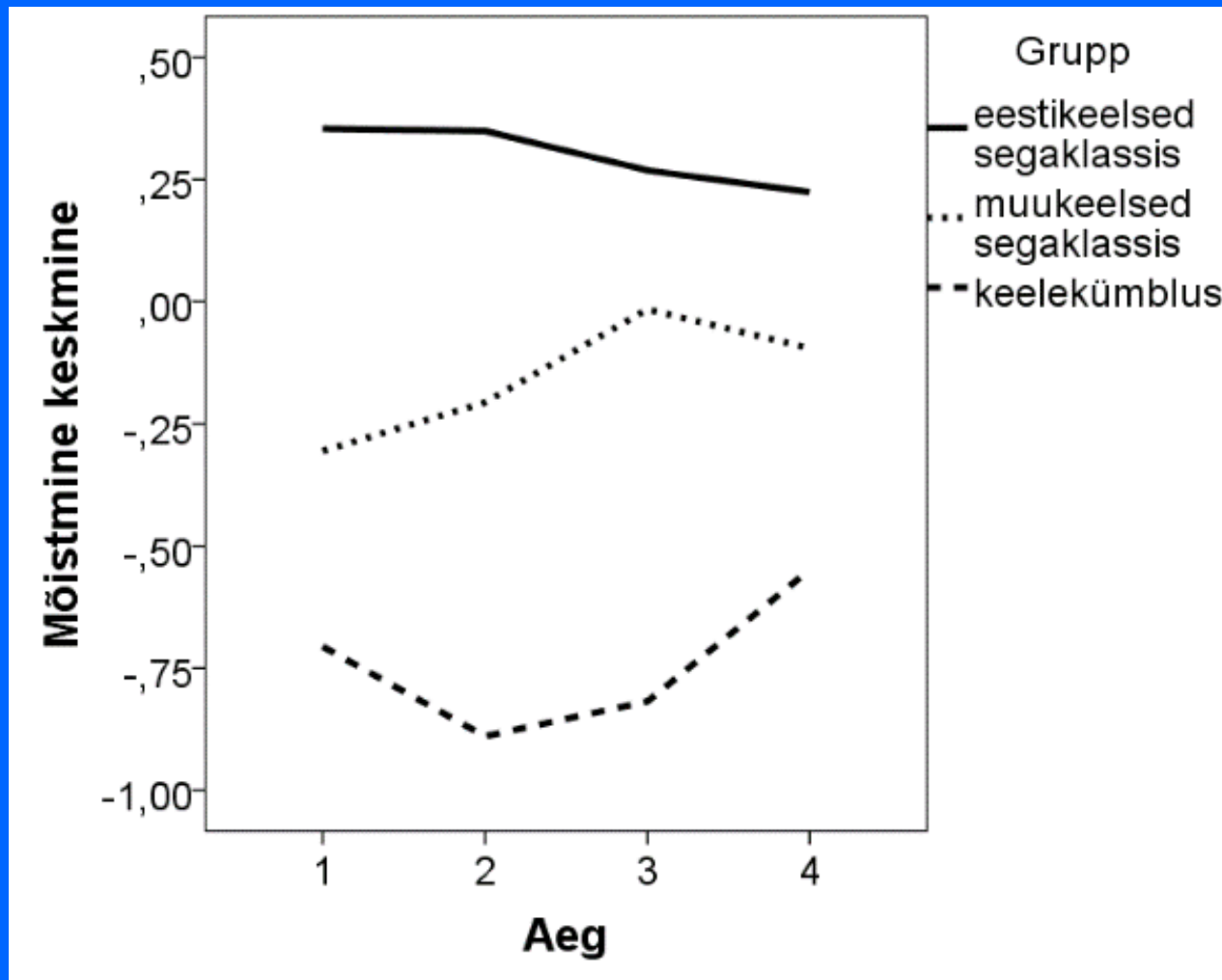
(2) “Mõistete struktuur” – peegeldab abstraktse keelelise mõtlemise arengut: segaklassis jõuavad vene lapsed eestlastele järele, keelekümbluses ei jõua:

(3) Mõistatused – keele sõnavara valdamine:
segaklassi venekeelsete laste tulemused jäävad
ülejäanud rühmade vahele:

(4) Loetud teksti mõistmine: lõpeta laused;
segaklassi venekeelsete laste tulemused jäävad
ülejäanud rühmade vahele:

(5) Ka nendes võrdlustes on grupisisene varieeruvus väga suur

Koond- tulemus keeletestis	3. klass			6. klass		
	EST sega	Muu sega	Muu kümblus	EST sega	Muu sega	Muu kümblus
0-20%	10.1%	38.0%	36.8%	0.0%	0.0%	0.0%
20.1-40%	22.7%	26.0%	31.6%	7.4%	18.5%	10.0%
40.1-60%	38.7%	16.0%	15.8%	29.8%	46.3%	67.5%
60.1-80%	22.7%	16.0%	15.8%	58.7%	35.2%	22.5%
80.1-100%	5.9%	4.0%	0.0%	4.1%	0.0%	0.0%

**(C) Eesti keele saab paremini selgeks
loomulikult keelekeskkonnas; keelekümblus
oma eriliste tegevustega on selgelt vähem-
efektiivne. Sealjuures on vene kodukeelega
lapsi, kelle eesti keele tase ületab enamuse
eestlaste oma**

(1) Õpetaja, õpilase enesehinnang ja kooliga rahulolu

3. klassis	5 kl. EH	5. kl. KRO
<i>Õpetaja</i>		
1. teadmised kognitiivsest arengust		p<.05
2. Traditsiooniliste meetodite eelistamine (negatiivne seos)		p<.01
<i>Kodu ja vanemad</i>		
1. Kodu toetab kooli (õpetaja hinnang)	p<.05	p<.08
2. Kodu ei toeta kooli (õpetaja hinnang)	p<.01	
3. Vanema haridustase	p<.05	

(D) Õpetaja teadmised ja kasvatustiilid seostuvad õpilase kooliga rahuloluga – kusjuures osa õpetajaid kaldub arvama, et nende ebakompetentsuse asemel seostub madala rahuloluga kodu toetuse puudumine

Järeldusi

1. Teisekeelsed õpilased jaotuvad tüüpidesse, kellel on ja kellel pole võõrkeeles õppimisega raskusi; mõne tase ületab keskmist eesti õpilast
2. Põhimõtteliselt saab tüüpe ära tunda – selleks on vaja hindamisvahendeid ja nende tõlgendamise oskust
3. Eriõpe – nt. keelekümbelus – ei ole alati parim; ilma efektiivsust uurimata seda ei tea
4. Õpetaja teadmised ja tegevused ei vasta tihti nende enesehinnangule – ja võivad olla õpilastele kahjulikud

Aitäh!